

عنوان: نکته ها و ظرایف

پس از طراحی اولیه ی تمام کارکترها، کار به پایان نمی رسد. به طور معمول هنگام بازبینی کلی تمام کارکترها در کنار هم، متوجه ناهماهنگی هایی در تناسب های میان کاراکترها، عدم تطابق وزنی، موارد زیبایی شناسی در فرم کاراکترها و موارد دیگری ازین دست خواهیم شد. در این باز بینی ممکن است بیش تر قوانینی که از ابتدا برای هماهنگی هر چه بیشتر مجموعه وضع کرده بودیم، به راحتی زیر سوال بروند. زیرا چشم ما به راحتی بیش تر این خطاها را درک می کند. کوچکترین مشکل بصری در طراحی ممکن است فاجعه ای برای خوانش صحیح و بدون توقف حروف پشت سر هم باشد.

برای رفع چنین مواردی و داشتن تایپی سالم با کم ترین مشکلات، لازم است مواردی را هنگام طراحی رعایت کنیم و همزمان مورد آزمایش قرار دهیم. همچنین تعدادی از آنها را پس از پایان طراحی کاراکترها مورد بازبینی و آزمایش قرار دهیم تا ضریب خطاها را به حداقل برسانیم. اما کدام نکته ها و چه آزمایش هایی می توانند به این کار کمک کنند؟ در اینجا به موارد مهمی اشاره خواهیم کرد که در طراحی بیش تر تایپ فیس ها به طور عمومی رعایت می شوند. بقیه ی نکته های دیگر ممکن است به وسیله ی طراح، بنا بر سلیقه یا تشخیص او، نسبت به آن تایپ فیس اعمال شوند و خارج از مواردی باشند که ذکر خواهیم کرد.

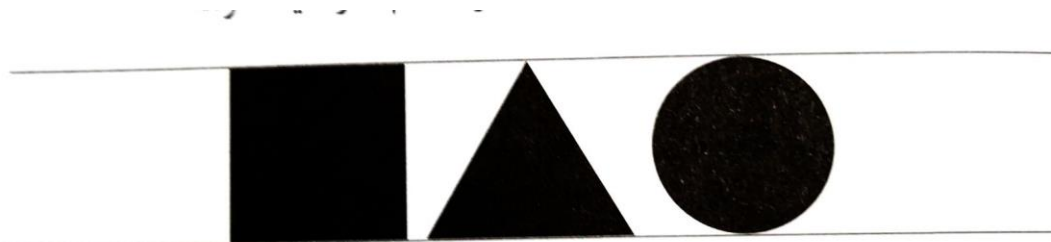
تعالل بصری

به اصلاح بصری حروفی که به منظور ایجاد خاکستری های یکسان هنگام همنشینی آن ها برای خوانش بدون توقف و برای رفع انحراف هایی که در اثر عدم تعادل در ضخامتها، ارتفاع، تناسب ها و فاصله گذاری حروف صورت میگیرند، برقراری تعادل بصری یا اصلاح بصری حروف گفته می شود

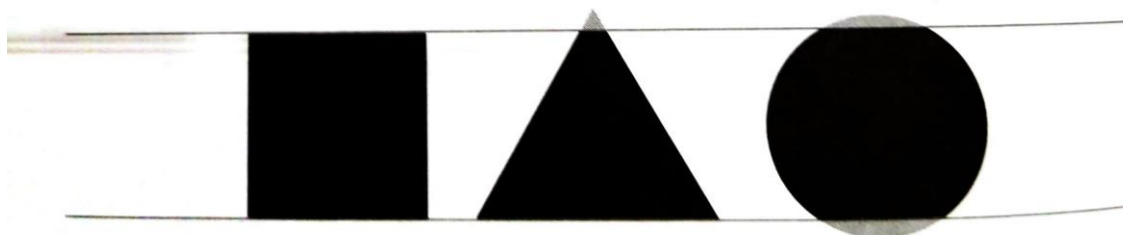
الف) اندازه ی بصری و تناسب ها

۱- خطوط عمودی یا گوشه های نود درجه، نسبت ب خطوط منحنی و گوشه های گرد، فرم ها و شکل ها را به طور دقیق تری نمایش میدهند. به همین دلیل همیشه یک مربع در کنار یک مثلث یا یک دایره که هر سه از نظر هندسی هم اندازه اند، بزرگتر به نظر می رسد. برای جبران این خطای بصری

می توان با کمی بزرگ تر کردن دایره یا امتداد دادن راس مثلث نسبت به مربع، تعادل برقرار کرد
به طوری که هر سه هم اندازه دیده شوند.

■▲○

■▲○

به همین ترتیب در طراحی حروف نیز کاراکترهایی که قسمتی از بدنه ی آن ها دور دارند نسبت به کارکترهایی مه فرم مربع شکل دارند، بزرگتر طراحی می شوند تا هم اندازه به نظر برسند. برای مثال دندانه های کاراکتر سـ کمی از خط پایه به سمت پایین امتداد پیدا میکنند یا شماره ی (قسمت بالایی کاراکتر که قوس مانند است) کاراکترهای ص کمی از خط میانه بالاتر میرود.

مدد

سدمصب

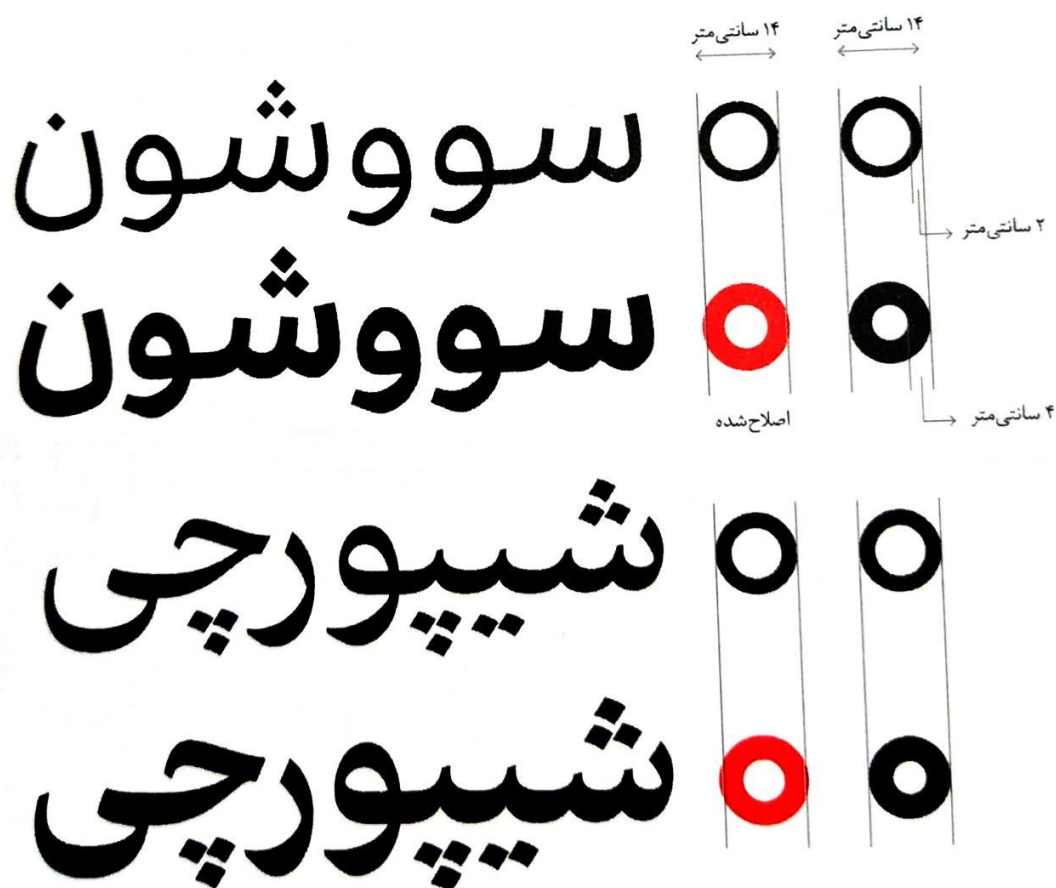
صدمگ

همدست

اصلاح های خطای بصری | نام تایپ فیس ها از بالا: امید، نوین، دیباج

۲- تغییر ضخامت خطوط نیز تاثیر مستقیمی در اندازه ی بصری شکل ها و فرم ها دارد. برای مثال، دایره ای با ضخامت ۲ سانتی متر بزرگتر از دایره ای بت ضخامت ۴ سانتی متر دیده می شود،با اینکه هر دوی آنها از نظر هندسی و محیط دور،برابر باشند.با تغییر کوچکی در محیط دایره ۴ سانتی متری می توانیم از نظر بصری هر دو دایره را به یک اندازه نمایش دهیم. به همین ترتیب ضخامت خطوط در بدنه ی کارکترها یا مشتق کردن وزن ها،از نظر بصری تاثیر مهمی روی آنها دارد که با ریزبینی طراح قابل اصلاح است.

هنگام اضافه کردن ضخامت به بدنه ی حروف برای مشتق کردن،ممکن است این اضافه وزن منجر به کوچکتر شدن این کاراکترها نسبت به وزن های سبک تر خود شود که با اندکی تغییر،قابل اصلاح است.

اصلاح های بصری در ضخامت | نام تایپ فیس ها از بالا: میلاد، حریر
دایره های ستون سمت راست از نظر بصری اصلاح نشده اند و هنگام بولد شدن کوچک تر دیده می شوند.

ب) ضخامت خطوط

ضخامت خطوط در حروف نیز برای حفظ برابری و تعادل در تمام کاراکترهای یک مجموعه، باید تعادل داشته باشند.

از نظر مبانی بصری، خطوط عمودی نسبت به خطوط افقی، صرف نظر از این که مستقیم باشند یا شکلی منحنی داشته باشند، سبک تر بنظر میرسند. بنابراین با کم کردن ضخامت خطوط افقی نسبت به خطوط عمودی می توانیم تعادل دلخواه را ایجاد کنیم. اما این قانون با تناسب ضخامت و تعادل بین خطوط افقی و عمودی در حروف فارسی مغایرت دارد. به این معنی که ضخیم تر کردن خطوط عمودی نسبت به خطوط افقی، خطوط عمودی را سنگین تر نشان می دهد. هنگام نگاه کلی به سطری نوشتاری با این ضخامت ها، سریع در خواهیم یافت که خطوط عمودی به مراتب سنگین تر شده اند و تعادل خاکستری های یکسان میان وزن های حروف از بین رفته اند و نسبت به سایر حروف سنگین تر و سیاه تر به نظر می رسند. از این رو، حروف یا کاراکترهای عمودی مثل ا نسبت به بدنه ی افقی کاراکترهای افقی، کمی نازک تر و طراحی و اندازه گیری می شوند.

فاصله و ضخامت خطوط سمت چپ یکسان اند، با این حال به نظر می رسد که خطوط افقی ضخیم تر رسم شده اند. خطوط افقی سمت راست کمی نازک تر و با فاصله بیش تری رسم شده اند، اما به نظر می رسد که ضخامت آن ها با خطوط عمودی یکسان است.

حافظ

ویژه، طلا، معطوف

ملا نصرالدین

اصلاح‌های بصری در ضخامت | نام تایپ فیس‌ها از بالا: نیان، شید، امید

د) اصلاح بصری در اتصال ها و تقاطع ها

خطوط در هنگام اتصال به هم یا قطع کردن یکدیگر نمیتوانند ضخامت یکسانی داشته باشند، زیرا در نقطه ی اتصال یا تقاطع، وزن افزایش می یابد و نسبت به سایر خطوط بدنه ی کاراکترها سیاهی و سنگینی ایجاد میکند. از این رو پس از طراحی باید ضخامت این نقطه ها کم شود. به طور کلی، در طراحی حروف فارسی که در ساختار تمام کاراکترها از ترکیب های مخلف هندسی عمودی، افقی، مایل و.. استفاده شده است، هرگونه اتصال یا تقاطع در میان این خطوط هندسی با یک ضخامت، می تواند سیاهی در آن نقاط را تشدید کند. بنابراین، رعایت تعادل در این موارد موجب ایجاد خاکستری یکسان در تمام کاراکترها می شود که تاثیر مهمی در خوانایی دارد. از جمله مهمترین کاراکترهایی که به طور مشخص باید اصلاح شوند، میتوان به کاراکترهای **ع**، **ح**، **ه**، **هـ**، **ط** و مرکب **لا** اشاره کرد.

ه ه ه

د د د

و ط ط ه

اصلاح‌های بصری در اتصال‌ها و تقاطع‌ها | نام تایپ‌فیس‌ها از بالا: دیباج، حریر، شید

سایر اصلاح ها

نقطه ها

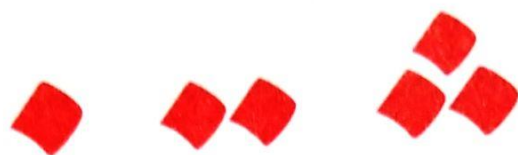
اندازه و شکل نقطه ها با توجه به کلیتِ شکل و اندازه ی کاراکترها طراحی و اندازه گیری می شوند. تک نقطه برای بهتر دیده شدن نسبت به بدنه ی کاراکترها و نسبت به دو نقطه و پوشش دادن فضای خالی بالا یا پایین کارکترهای تک نقطه، میتواند کمی بزرگتر از دو نقطه طراحی شود. در طراحی سه نقطه نیز برای جلوگیری از سنگینی مضاعف سه نقطه در پایین و بالای کاراکترها ی سه نقطه، میتوان نقطه ی سوم را کمی کوچکتر در نظر گرفت.

در بعضی از تایپ فیس ها، هنگام طراحی کاراکتر **چ** تنها، بهدلیل فضای کم داخل کاسه و برای جلوگیری از تداخل سه نقطه با بدنه ی کاراکتر و ایجاد سیاهی، سه نقطه را کمی کوچکتر از سه نقطه ی معمول طراحی می کنند که انجام این کار پیشنهاد نمی شود. بهتر است اندازه ی کاسه ی **چ** را طوری طراحی کنید که بتوانید سه نقطه را بدون تغییر اندازه ی اصلی آن، به راحتی و بدن تداخل داخل کاسه جا دهید.

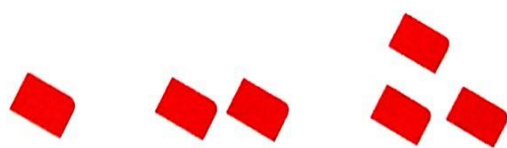
اگر دو نقطه نیز به هم متصل باشند ممکن است در تغییر اندازه ها سیاهی ایجاد کنند و تک نقطه به نظر برسند. از این رو بهتر است بنا به تشخیص طراح با فاصله ای معین از هم قرار بگیرند.

شکل نقطه ها از نظر فرم های هندسی و غیرهندسی با توجه به شکل کلی کاراکترهای مجموعه و شخصیت آن تایپ فیس و هر معیار دیگری می تواند بنا به سلیقه ی طراح انتخاب و پس از آزمایش روی کاراکترها؛ نهایی شود.

کلمه هایی مانند **پیچ** ، **شستشو** ، **بنشینید** به این دلیل که پر از نقطه اند می توانند آزمایش خوبی برای طراحی نقطه ها باشند.

نشیمنگاه

تهرانپارس

اندازه نقطه ها | نام تایپ فیس ها از بالا: سمیر، دیباج

دندانه ها

شکل(فرم)، ارتفاع یا زاویه ی برش سر دندانه ها خواه دندانه ی اول باشد یا وسط، بنا به تشخیص طراح ممکن است همگی با هم همسان و هم شکل باشند؛ اما هنگام همنشینی در کنار یکدیگر، از نظر خوانایی ممکن است کلمه هایی مانند **بین** و **س** یا **بیتا** و **سا** اشتباه شوند. برای رفع چنین مشکلاتی، ساده ترین راه ایجاد تفاوت میان عرض دندانه هاست. برای مثال عرض دندانه ی **س** را می توان کم تر از سایر دندانه ها در نظر گرفت به اندازه ای که از یکدیگر تفکیک شوند و در همنشینی با کاراکتری مثل **سس** به راحتی قابل تشخیص باشند. در موارد دیگر، میتوانیم ارتفاع دندانه ی اول را نسبت به تک دندانه ی وسط کمی بلندتر در نظر بگیریم که به تفکیک تک دندانه ها نسبت به هم کمک می کند و سرعت تشخیص و خوانایی را افزایش می دهد.

لله بيد

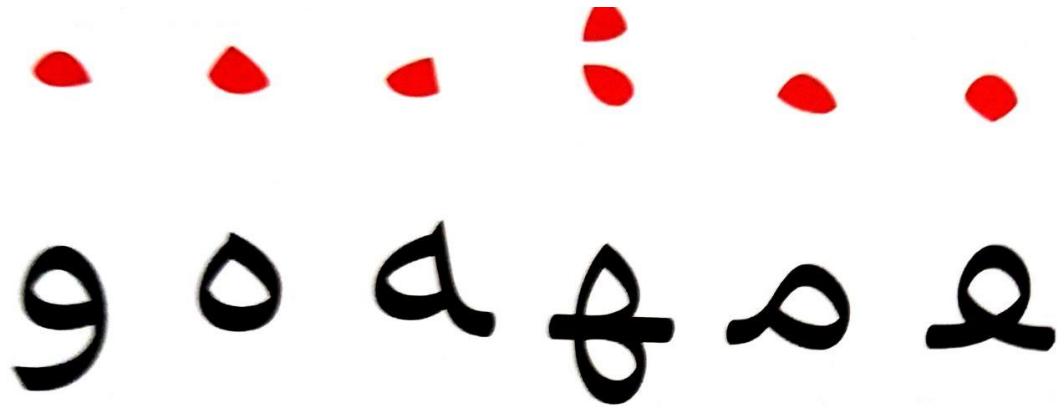
شئید یینید

ینایین ساس

دندانه‌ها | نام تایپ فیس‌ها از بالا: امید، امیر، حریر

تناسبها در چشم ها

برای هماهنگی و یکدست به نظر رسیدن کاراکترهای چشم دار، با توجه به شکل خاص هر یک از آنها، بهتر است اندازه ی آنها خیلی با هم متفاوت نباشند و در یک مقیاس متناسب اندازه گیری شوند. با کنار هم قرار دادن این کاراکترها یا آزمایش آن ها در تعدادی از کلمه ها، به راحتی می توانیم از نظر بصری اندازه ی مطلوب آن ها نسبت به هم را پیدا کنیم.

تناسبها در چشم ها | نام تایپ فیس ها از بالا: بانک سامان، نیان

بهتر است عددها در میان خط پایه و صعود، کمی کوتاهتر از کاراکتر طراحی شوند که در مقایسه با مجموعه کاراکترها به یک اندازه دیده شوند.

با ۲۷٪ کارمزد

لا ۴۵

تنها ۱۹۵ گرم

إعراب با توجه به کلیت اندازه و شکل کاراکترها طراحی می شوند و نباید به اندازه ای بزرگ باشند که با بدنه ی کاراکترها تداخل ایجاد کنند یا سیاهی و لکه ی بزرگی در بالا و پایین کاراکترها حس شود. از طرفی نباید آن قدر کوچک طراحی شوند که دیده نشوند. اندازه ی دقیق إعراب بنا به تشخیص طراح و آطمایش آن بر روی کاراکترها به دست می آید.

شَمْلِيلَه

أَوْجَ وَأَفْؤُلِ مُدِرْنِيسْمُ

وَيُتْكِغِنِشْتَايُنْ

برای فهم کامل این بخش بهتر است ابتدا تعدادی از فونت های موجود را انتخاب کنید. و با توجه به نکته هایی که بیان شد این فونت ها را بررسی کنید و مورد مطالعه قرار دهید. این تمرین می تواند به اصلاح خطاهای بوجود آمده در تایپی که طراحی کرده اید کمک کند. و پس از مطالعه بر روی تایپ فیس های مختلف و درک صحیح از عملکرد درست آن ها ، به اصلاح و رفع نواقص تایپ فیس خود به سهولت بپردازید.